

Til: Produktivitetskommissjonen

Fra: IKT-Norge

Digitalisering=produktivitet

IKT har allerede gitt store produktivetsforbedringer i mange sektorer. Perspektivmeldingen (2013) trekker fram IKT som en vesentlig årsak til Norges sterke produktivetsvekst på 90-tallet¹. Norge har vært tidlig ute med digitalisering av private og offentlige tjenester. Finansnæringen har hatt en produktivetsvekst på 4,5 pst. siden 2000 og regner selv med at digitalisering er viktigste drivkraft. Rune Bjerke har sagt at DnB måtte hatt minst 6000 flere årsverk om de skulle levert sine tjenester som i dag uten digitalisering². I offentlig sektor fremstår Skatteetaten og Lånekassa som eksempler på etater hvor digitalisering av tjenestene har gitt store gevinster som dels er tatt ut i bedre tjenester og dels i reduserte bevilgninger og årsverk³.

En SSB studie⁴ fra 2008 finner at gjennomsnittlig verdiskaping per timeverk er 14,7 % høyere i foretak med utstrakt bruk av IKT enn i foretak med basis bruk. De fleste studier av IKTs effekter på produktivitet måler anvendelse av infrastruktur og utstyr, for eksempel bruk av PC og tilknytning til bredbånd. Etterhvert som IKT blir mer utbredt vil det bli behov for mer spesifikke analyser for å forklare IKT-virkninger. Bare å få tilgang til PC og internett gir et løft, og effekten øker gjennom anvendelse av digitale verktøy. God anvendelse kan øke produktiviteten både gjennom å effektivisere drift, redusere kostnader, etablere nye, verdøkende forretningsmodeller og ved å skape nye samspillsformer i produksjonsprosessen, ved nye sammenkoblinger av produkter eller i innovasjon- og kunnskapsprosesser.

IKT-næringen har i seg selv høy produktivitet. En ny OECD-studie⁵ finner at for medlemslandene i gjennomsnitt, er arbeidsproduktiviteten 60 pst. høyere i informasjonssektoren enn i økonomien som helhet. På 00-tallet bidro IT-næringen med mellom 10 pst og 40 pst til de ulike OECD-landene totale arbeidsproduktivitet. Å ha en stor IKT-næring bidrar i seg selv til høyere produktivitet for et land. I Norge utgjør IKT-næringen omtrent 5 pst av BNP.

For å skape ny vekst i Europa er digitalisering en hovedsak for President Juncker og den nye Kommisjonen. Et felles indre digitalt marked antas å kunne øke veksten med inntil 250

¹ <http://www.regjeringen.no/templates/Underside.aspx?id=714087&epslanguage=no-ny>

² Fra tale på Difikonferansen 5. juni 2014.

³ Adm direktør i Lånekassen Ingunn Bakkene Cowan har vist til blant annet halvert saksbehandlingstid, 60 færre årsverk, redusert sykefravær og 70 millioner tilbake til statskassen:

http://www.fagforbundet.no/ska/?article_id=109044

⁴ Rybalka, M. (2008): Hvor viktig er IKT for utvikling i næringslivet:

Produktivetsanalyse. SSB Økonomiske analyser 5/2008

⁵ OECD (2014), *Measuring the Digital Economy: A New Perspective*, OECD Publishing

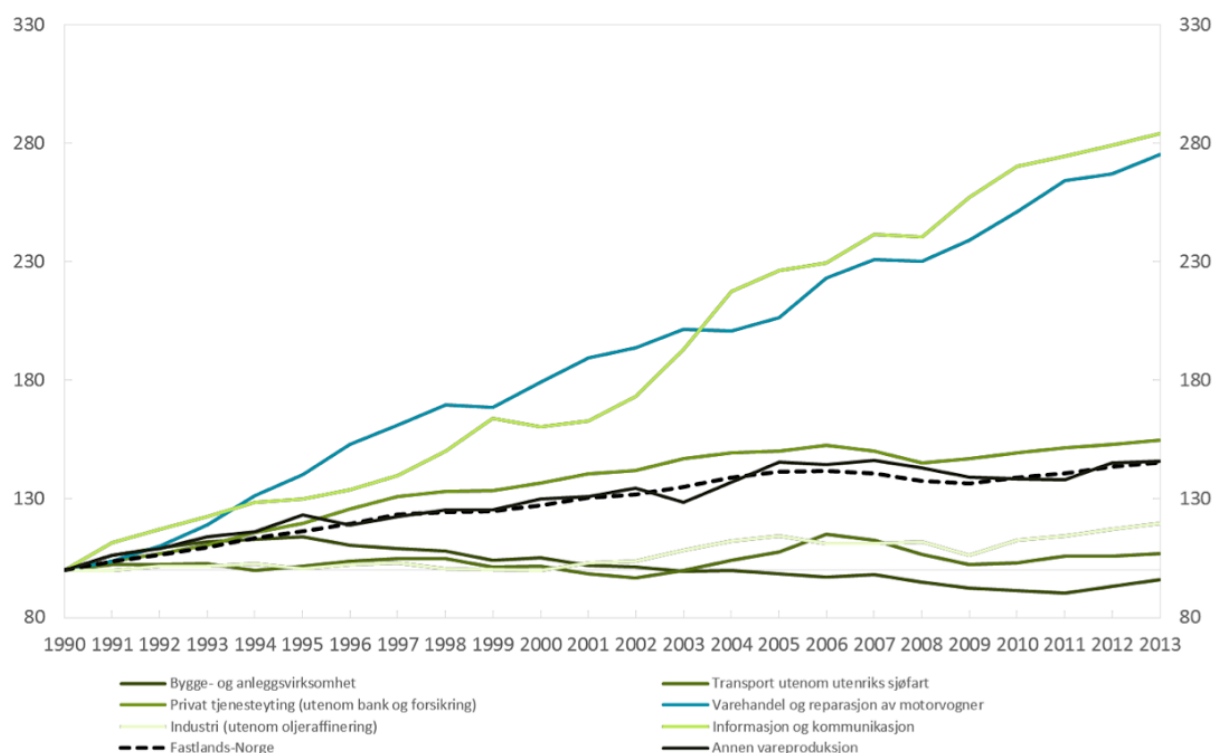
milliarder euro. Kommisjonen har langt fram et bredt program for dette med felles lovgivning og regelverk og tiltak for å fremme entreprenørskap og kompetanse.

Framtidig vekst i produktivitet vil primært komme gjennom mer og bedre bruk av IKT, slo Tysklands forbundskansler, Angela Merkel fast allerede i august 2010. Tysk industri og myndighetene samarbeider om et program kalt Industri 4.0.⁶, en fjerde industriell revolusjon. Kjernen i programmet handler om å bevare tysk konkurransekraft ved å utvikle intelligente (selvlærende) datasystemer og roboter.

Kan IKT forklare produktivetsforskjeller mellom næringer?

Figur 1 illustrerer forskjeller mellom utvalgte næringer.

FIGUR 1: TOTALFAKTORPRODUKTIVITET 1990-2013

Kilde: SSB

Bortsett fra den høye produktiviteten i IKT-næringen selv, er det særlig to næringer som skiller seg ut: Varehandel og bygg- og anleggsvirksomhet. Varehandelen har hatt en økning i 55 pst i TFP siden 1990 mens byggebransjen i samme periode har redusert sin produktivitet med 5 pst.

Varehandelen er et godt eksempel på hvordan IKT kan både effektivisere virksomhet og endre forretningsmodeller. Nye logistikkløsninger med store lagringsmuligheter har vært en viktig driver for vekst i produktivitet. Distribusjonsmodeller med store lagre kombinert med skreddersydde pakked løsninger til detaljist representerer en helt ny

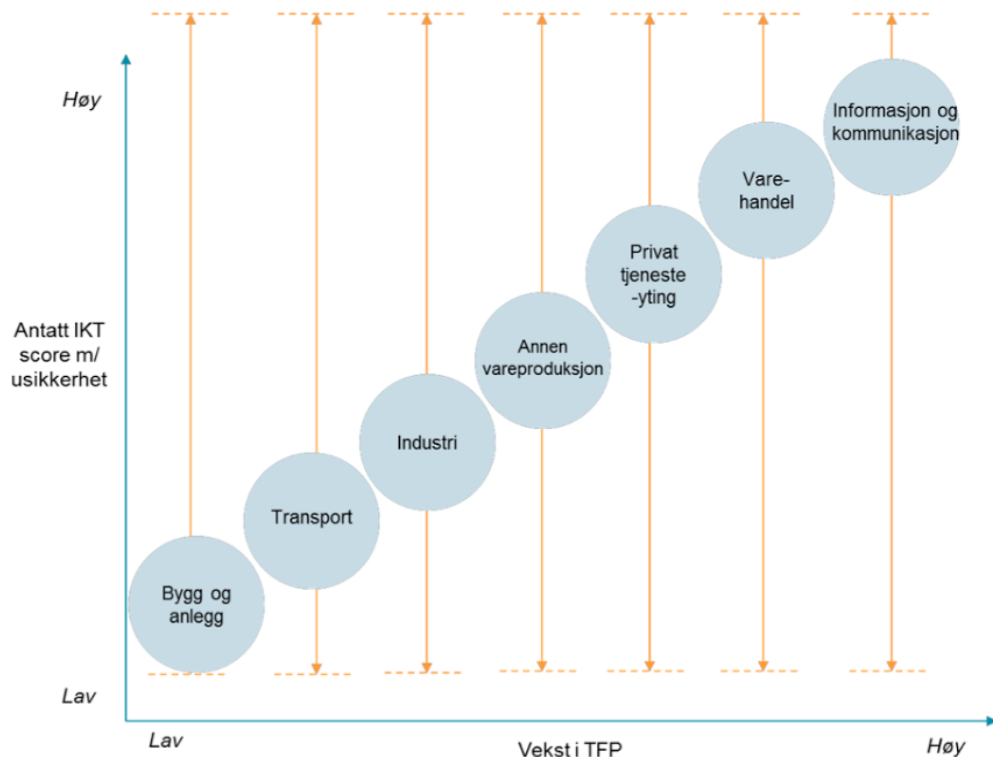
⁶ <http://youtu.be/jdshki31EMo>

forretningsmodell, og ville ikke vært mulig uten IKT. Innføring av strekkoder er ofte trukket frem som en annen faktor, og har vært avgjørende for å effektivisere logistikk-kjeder, overvåke beholdning, og etterhvert også målrettet markedsføring.

Bygg- og anleggsvirksomhet har en relativt svakere produktivitsutvikling enn andre næringer. Størrelsen på enkeltvirksomhetene, lite krav til formell kompetanse, underrapportering gjennom svart arbeid og beregningsmetodene for TFP har blitt trukket fram som forklaringsfaktorer. Samtidig er bygg- og anlegg en lite digitalisert bransje, og flere har pekt på at økt bruk av digitale planleggingsverktøy kunne gitt produktivitsgevinster. En bransje som ikke tar i bruk de mulighetene teknologien gir, bidrar til å trekke ned produktiviteten i økonomien som helhet. Slik tapt produktivitsvekst er dermed ikke bare et problem for næringen selv, men for hele økonomien.

DAMVAD⁷ har utfra hypotesen om at IKT er en vesentlig faktor for produktivitsutviklingen rangert ulike næringer etter antatt IKT-intensitet og SSBs produktivitsstall. Dersom forholdet mellom IKT og produktivitet var lineært, ville næringene plassert seg som i Figur 2.

FIGUR 2 : HYPOTESER OM BRUK AV IKT SAMMENLIKNET MED PRODUKTIVITSVEKST

Kilde: Konseptuell figur, DAMVAD

Offentlig sektor - stort potensiale

Det er fortsatt stort potensiale for produktivitsforbedringer gjennom digitalisering av tjenester. Arbeidet som har blitt gjort på dette området til nå har i hovedsak vært rettet mot digitalisering av administrative tjenester. Skatteetaten er det fremste eksemplet, der har omlegging til tjenester der brukerne i størst mulig grad betjener seg selv har gitt betydelige effektiviseringsgevinster. Lengre frem er potensialet størst innenfor de store

⁷ DAMVAD er et skandinavisk samfunnsfaglig konsultentselskap

velferdsområdene: helse, omsorg og utdanning. De fleste offentlig ansatte jobber her, og ser en bort fra overføringsordningene tar disse områdene mesteparten av statsbudsjettet. Dersom produktivitetsveksten i offentlig sektor kan nærme seg den historiske veksten i privat sektor blir gevinstene store. Dersom alle ansatte i staten kan spare 1 times arbeid i uka - eller en produktivitsframgang på 2,7 pst - ved å jobbe stadig smartere vil årlig potensial da være drøyt 7 milliarder⁸. I tillegg kommer kommunene, dem mye av velferdsproduksjonen skjer.

Den første fasen av digitalisering har handlet om tjenester som ligner mest på industriproduksjon, relativt standardiserte tjenester, typisk knyttet til saksbehandling. Gevinstene har vært knyttet til reduserte administrative kostnader knyttet til bedre informasjonsutveksling med brukerne, sterkere intern samordning og brukernes egen involvering i saksbehandling. Potensialet forventes å mangedobles hvis heldigitale løsninger tilbys på tvers av offentlig sektor. Her er det verd å merke seg at IKT-Norges kartlegging av kommunale digitaliseringsbehov viser at 8 av 10 kommuner vil ha statlig samordning og styring i digitaliseringsarbeidet nettopp for å sikre felles løsninger og tjenester på tvers av sektorer og nivå.

Den neste fase av digitalisering vil bli et nytt sprang fordi digitalisering kobles sammen med annen teknologi som bedre kan tilpasse tjenesten til brukerens individuelle behov. Undervisning, helsebehandling og omsorgstjenester kan dermed få et stort løft i produktivitet og ikke være dømt til alltid å ha lavere produktivitet enn vareproduksjon og produksjon av tjenester med større grad av standardisering.

Eksempler på muligheter for produktivitetsløft gjennom velferdsteknologi som allerede er teknologisk tilgjengelig:

- Alle kan få den beste læreren i form av digitale undervisningsopplegg over internett. Slik undervisning kan distribueres til elever/studenter et uendelig antall ganger uten økte kostnader. Selv om dette suppleres med noe 1 til 1- eller gruppeundervisning vil potensialet for å kunne redusere lærerinnsetningen per elev være stor. I tillegg tyder erfaringene så langt at læringseffekten øker med teknologi som baner vei for nye pedagogiske metoder, for eksempel spillbasert læring.
- I stedet for å flytte pasienten til den medisinske eksperten eller motsatt, kan den lokale legen få veiledning av eksperten til å kunne gi riktig medisinsk behandling ved hjelp av stadig mer avansert telemedisinsk utstyr.
- Omsorgs- og behandlingsbehov hos brukerne kan avdekkes og varsles tidlig av pasienten selv ved hjelp av måleutstyr for å varsle endring i puls, hjerterytme osv. Et dataprogram kan så foreslå behandlingstiltak en kan utføre selv eller gi råd om du bør oppsøke lege. Omsorgsoppgaver kan utføres av roboter (eksempel: utdeling av medisiner og transport til bad).

Flere NOUer og stortingsmeldinger har pekt på velferdsteknologiens muligheter. Men hva er det som kan gjøre slik teknologi økonomisk og praktisk tilgjengelig i Norge? Det er uklart og det er heller ikke satt et klart politisk mål om å oppnå det. NOU 2011:11 *Innovasjon i omsorg* har trolig både den beste analysen og det beste forslaget. Her foreslås det et program for velferdsteknologi med eget sekretariat for å fremme forskning, lokalt utviklingsarbeid og implementering av ny teknologi i omsorgstjenesten. Det foreslås at programmet trappes

---

⁸ Statsforvaltningens totale utgifter til egenproduksjon utgjorde 282 milliarder kroner i 2013 (SSB).

opp til å utgjøre 1 prosent av omsorgstjenestens totale budsjett i 2020, omlag 1 milliard kroner.

Det bør være en vesentlig oppgave for Kommisjonen å søke å avdekke hindre for å få til en full utrulling av slik velferdsteknologi. For det første fordi det er på disse områdene vi historisk har hatt lavest produktivitet. For det andre fordi disse tjenestene ligger an til sterk vekst og vil – om ikke arbeidsbesparende teknologi introduseres – ta en betydelig større andel av arbeidsstyrken i framtida.

Norge er godt posisjonert til å fortsette i tet på digitalisering

World Economic Forum har trolig den mest grundige undersøkelsen⁹ av hvilke land som er “best på IT”. Norge scorer høyt på rangeringen, 5. plass av 143 land. Norge scorer særlig sterkt på infrastrukturbygging, digital tilgang og på innbyggernes vilje og evne til å ta i bruk ny teknologi. Disse suksesskriteriene utgjør et stort potensiale for Norge. At vi ikke utnytter dette potensialet bedre gjør at vi ikke kommer helt opp på pallen.

Det er fullt mulig for Norge å komme opp blant de tre beste. For å komme dit trengs mer systematisk arbeid enn før med å fjerne digitale hindre, forbedre infrastruktur og fremme digitale løsninger. Offentlig sektor er en stor og viktig aktør i dette, både som regulator, stor systemeier og den største etterspørter etter tjenester.

I bunn har Norge gode forutsetninger for å være langt framme på digitalisering:

1. I næringslivet omtaler vi ofte knapphet på arbeidskraft og høyt lønnsnivå som en ulempe for Norge. For rask innfasing av digitalisering er dette snarere en fordel. Knapphet på arbeidskraft er en driver for teknologisk endring. Når Japan er lengst fremme i å utvikle avanserte omsorgsroboter, er det faktum at de er på vei inn i verdens største eldrebølge trolig en viktigere forklaring enn at de pleier å være gode på teknologi.
2. På alle nivåer er IKT-investeringer relativt kapitaltunge. Norge har rik tilgang på kapital målt etter BNP per capita.
3. Vi har et godt utbygd bredbåndsnett og på tross av avstandsulemper en av de høyeste dekningsgradene i verden for husholdningene. Det neste spranget i digitalisering (“big data” og “internet of things”) vil kreve ytterligere investeringer i kapasitet.
4. Norge har en relativt stor IKT-næring med høy verdiskapning og innovasjonsevne. I følge *Digital agenda for Norge* (Meld.St. 23) var verdiskapningen per sysselsatt i sektoren 1 070 000 kroner, mer enn 50 pst. høyere enn for fastlandsøkonomien forøvrig. IKT-sektoren bidrar også sterkt til å løfte tallene for Norges satsing på forskning og utvikling. Ingen næringssektor satser mer på F&U enn IKT-sektoren, hele 6,2 milliarder kroner i 2012. I tillegg går nesten halvparten av det øvrige næringslivets FoU-innsats til IKT-relaterte

---

⁹ *Global Information Technology Report*, a comprehensive assessment of networked readiness, or how prepared an economy is to apply the benefits of information and communications technology (ICT) to promote economic growth and well-being

<http://reports.weforum.org/global-information-technology-report-2014/>

prosjekter. Dette utgjorde 8,8 mrd. kroner i 2012. 65 % av denne IKT-relaterte FoUen ble levert av norsk IKT-sektor¹⁰.

5. Det er stor åpenhet for å ta i bruk ny teknologi i befolkningen. Den tiden det tar fra et forbedret eller nytt produkt presenteres til produktet har gjennomtrengt markedet er langt kortere i Norge enn i de fleste andre land. Høyt inntektsnivå, høyt utdanningsnivå og tillit er trolig viktige drivere her.

Norge er i ferd med å ta ut digitaliseringsgevinstene fra de «lavthengende fruktene». De neste trinnene krever mer innsats fra offentlig politikk for å bli realisert på en optimal måte. Vårt viktigste forslag til Kommisjonen er at:

Digitalisering som produktivitetsdriver både i offentlig og privat sektor gis særskilt oppmerksomhet i det videre arbeidet.

Hovedutfordringer

Hovedutfordringene for å sikre riktig, rask nok og bred nok digitalisering av samfunnet kan oppsummeres i stikkordene insitamenter, koordinering, kapasitet, kompetanse og omstilling.

Insitamentproblemet

Nytten av digitalisering for produksjon og konsum øker med antallet brukere. Et digitalt verktøy blir mer nyttig desto flere som er koblet på. I økonomisk teori skiller et kollektivt gode seg fra et vanlig markedsgode ved at nytten av godet ikke reduseres om flere bruker det. Et nettverksgode er spesielt på den måten at nytten av godet øker i takt med antall brukere.

Samtidig er kostnaden ved å koble flere til verktøyet svært lav. En bedrift har i prinsippet ingen kapasitetsgrense for å øke tilbudet av sin digitale tjeneste til flere kunder. Da opplever bedriften at med flere kunder øker fortjenesten fordi gjennomsnittskostnaden går ned ved høyere produksjon.

Siden nettverksteknologi kjennetegnes av nettverkseksternaliteter kan markedsløsningen gi mindre utbredelse enn det som er optimalt. Det gir en økonomisk begrunnelse for offentlig politikk på området. Politiske tiltak (f.eks. obligatorisk bruk av bestemte løsninger eller støtte til utvikling) er nødvendig for å utløse tilstrekkelige investeringer til å realisere hele den samfunnsmessige nytten av digitalisering. Det er viktig at politikken evner å beslutte obligatoriske ordninger for næringslivet når den samfunnsmessige nytten er klart større enn ulempen for bedriftene i å tilpasse seg nye ordninger. Altinn og E-dag er gode eksempler på dette.

Som kjent er utfordringen med for svake økonomiske insitamenter til at det skal bli investert tilstrekkelig i ny teknologi størst for offentlige virksomheter siden de ikke får drahjelp fra de vanlige markedsmekanismene. Det kreves derfor en særskilt oppmerksomhet på offentlig sektor for å sikre at insitamentene for innovasjon generelt og digitalisering spesielt, blir sterke nok.

---

¹⁰ Alle tall i avsnittet har SSB som kilde.

Koordineringsproblemet

Det trengs et løft for standardisering for å kunne realisere potensialet for informasjonsutveksling og videreutvikling. Manglende standardisering hindrer samhandling på tvers av verdikjedene. Det bør innføres en vikepliktregel for standardisering i offentlig sektor. Motkreftene kan være både uvitenhet og feil prioritering av egne, kortsiktige behov på bekostning av samfunnsmessige behov, men behovet for at systemer samsnakker på tvers vil være helt avgjørende for å hente ut effektene.

Full utnyttelse av de digitale mulighetene krever at de ulike nivåene og enhetene i offentlig sektor kan kommunisere effektivt. Det er mange særløsninger og oppbygging av paralelle systemer som ofte representerer unødige kostnader. Silo-tenkningen hindrer samhandling som kan redusere ressursbehov.

Med en digital plattform for hele offentlig sektor trenger ikke innbyggerne å forholde seg til flere plattformer og flere forvaltningsnivåer. Det mest brukervennlige gir også de største nettverksgevinstene og administrative kostnadsbesparelsene. København kommune har med en digital plattform for både kommunale og statlige tjenester med selvbetjeningsløsninger, frigjort tid som ansatte før brukte til å svare på henvendelser per brev og telefon. Både brukernes tilfredshet og ansattes trivsel har økt.

Regjeringen skriver i Digital Agenda for Norge, Meld. St. 23 (2012-2013):

“For å unngå at forskjellige deler av forvaltningen utvikler hver sin løsning for omtrent den samme funksjonen, er det behov for noen fellesløsninger, også kalt felleskomponenter.

Viktige felleskomponenter i dag er registrene med informasjon om personer, eiendom og virksomheter (Folkeregisteret, matrikkelen og Enhetsregisteret) og andre fellesløsninger som Altinn og felles infrastruktur for elektronisk ID (ID-porten). Brukerne vil nyte godt av felleskomponentene, for eksempel i form av at de får én felles innloggingsløsning til offentlige tjenester og én felles digital postkasse for post fra forvaltningen.

Felleskomponentene legger på den måten til rette for gode, sammenhengende digitale tjenester på tvers av virksomhetsgrenser i offentlig sektor.”

Det trengs sterkere styring med statsetatene og kommunene en det en har lagt opp til nå for å realisere en felles digital plattform for offentlig sektor.

Kapasitetsproblemet

Vi må forberede oss på en framtid med langt høyere krav til å håndtere større datatrafikk. Den digitale infrastrukturen må være åpen og nøytral. En forutsetning for det digitale samfunnet er sikker og rimelig infrastruktur med tilstrekkelig kapasitet og dekning. Norsk bredbåndspolitikk har vært markedsdrevet og teknologinøytral. Dette har sikret store deler av landet et bredbåndstilbud i verdensklasse på en samfunnsøkonomisk gunstig måte. I følge Nexia¹¹ har Norge oppnådd 69 pst dekning med 100 Mbit/s bredbånd i 2014. Staten har bidratt med ca 1 milliard Nkr i støtte siste 15 år. Til sammenligning har den svenske

---

¹¹ Nexia International er et rådgivningsselskap med spisskompetanse på telekommunikasjon og IKT infrastruktur.

staten støttet med ca 15 milliarder SEK over den samme perioden og oppnådd bare 58% dekning.

Utviklingen (med Big data og internett of things som stikkord) vil kreve stadig bedre nett til flere. Kostnadene til utbygging bør holdes så lave som mulig for å sikre lavest mulig priser til brukerne. Enkel og rimelig tilgang på digitale tjenester vil bli mer og mer vesentlig både for sosial inkludering og verdiskapning.

Utbyggingskostnader kan reduseres ved å fjerne særkommunale bestemmelser og ha nasjonalt bestemte regler særlig på bredbåndsdybde. For å holde kostnadene nede er det også viktig at myndighetene står imot forslag til særavgifter på bredbånd for å finansiere f eks kulturformål.

Kompetanseproblemet

Full utnyttelse av teknologien krever både flere eksperter og kompetanseheving hos de mange som skal ta den nye teknologien i bruk i sin arbeidshverdag.

Det trengs økt IKT-kompetanse på alle nivåer og sektorer. Grunnutdanningen må gjøre alle til informerte og bevisste brukere og noen til produktutviklere. Programmering bør bli et eget fag i ungdomsskolen. En kompetanseplan for arbeidslivet kan stimulere de sektorer som særlig henger etter til å etterutdanne sine ansatter, samt angi retning og dimensjonering av IKT-utdanning. Ledelsesnivåene i hele offentlig sektor vil trenge digital kompetanse.

Norge utdanner omlag 1000 IKT-fagfolk i året. Det er langt under behovet. Norsk IKT-næring vil i lang tid være avhengig av stadig mer outsourcing for å kunne utvikle seg.

En viktig kompetansekilde for ny næringsutvikling er offentlige data. Offentlige data bør deles ved bruk av sikre, brukervennlige formater, uten kostnad for brukeren, og tilgangen skal være lik for alle. Jo bedre tilgang til offentlige data, desto større mulighet for at de kan brukes som råstoff til å lage nye digitale tjenester i både offentlig og privat sektor.¹².

Omstillingsproblemet

Smidig omstilling til nye jobber og tillit til ny teknologi vil lette effektiv overgang til digitalisering og automatisering. I den norske modellen er det god makroøkonomisk stabiliseringspolitikk sammen med et sterkt partssamarbeid i arbeidslivet og offentlig satsing på omskolering og videreutdanning som skal gi smidig omstilling til nye, mer verdiskapende jobber med minimal tap av arbeidsinnsats. Det nye spranget i digitalisering og automatisering vil øke behovet for å få denne modellen til å fungere godt.

Politikk for å avhjelpe utfordringene

Kommisjonen skal trolig ikke foreslå mange konkrete tiltak. For å illustrere utfordringer og oppgaven vil vi likevel her løfte fram noen forslag. De er ikke utfyllende og heller ikke er prioritert i rekkefølgen. Her er noen eksempler på politiske tiltak for å bidra til å løse utfordringene ovenfor:

---

¹² Statens Kartverk frigjorde sine data i 2013 etter mange års diskusjon, og kan melde om positive erfaringer: <http://www.digi.no/930499/kartverket-ett-aar-etter-dataslippet>

1. Fortsatt markedsbasert bredbåndsutbygging, men fordyrende og forsinkende barrierer må fjernes. Graveforskriften må erstatte kommunal regulering med sentralt bestemmelse av hvor dybt bredbånd skal legges.
2. Innføre digitale læremidler i skolen og innføre programmering som valgfag. Etter- og videreutdanningen må sikre at lærerne har tilstrekkelig digital kompetanse.
3. Sterkere styring av kommunesektoren for å sikre at en når mål at all kommunikasjon i offentlig sektor skal skje digitalt. En bør benytte en felles nasjonal løsning hvor alle innbyggere skal ha en "Min side" - en personlig inngang til en samlet offentlig sektor med selvbetjeningsløsninger.
4. Fremskynde satsing på velferdsteknologi i eldreomsorgen gjennom prøveprosjekter og/eller øremerkede investeringstilskudd.
5. Dropp krav til såkornfondene når det gjelder geografisk plassering både for hvor administrasjonen skal plasseres og for hvor investeringene skal skje. Rene lønnsomhetskrav vil best sikre tilstrekkelige investeringer i ny teknologi generelt, digitalisering spesielt.
6. Offentlige anskaffelser: Sterk konkurranse om å levere best mulig tjenester til lavest mulig pris er den viktigste driveren for innovasjon og relevant ny teknologi. Det er to vesentlige problemer med dagens regelverk som ikke er optimalt for å fremme produktivitet: 1. Desto flere og detaljerte anbudskrav desto færre kan og vil delta i konkurransen. Anbudskravene kan ofte fremstå som urimelig spesifikke for bransjen og gjøre at løsningene blir skreddersydd for en leverandør. Regelverksendringer som hindrer for spesifikke krav vil øke konkurransen. 2. Anskafferen går ofte litt for rett på med å be om en bestemt løsning. Da kan løsningen ofte være basert på gårsdagens erfaringer, og anskafferen har gjerne ikke forutsetninger for å kjenne til nye teknologiske løsninger. Anskafferen trenger økt kompetanse, anbudet bør mest mulig beskrive hvilket behov anskafferen ønsker og løse og minst mulig hvilke løsninger som skal tilbys. Til slutt bør anskafferen gis adgang til å forhandle og justere kravene etter at tilbudene er gitt, som en siste mulighet for å kunne vende seg mot nye innovative løsninger en ikke hadde forutsetninger for å kjenne til når anbudet ble lyst ut.
7. Bedre tilgang på IKT-utstyr i offentlig sektor kan ofte ha rask og direkte effekt på arbeidsproduktiviteten, for eksempel vil politibiler med IKT-utstyr gjøre at tjenestemennene ikke trenger å dra til kontoret hver gang de skal sjekke offentlige registre eller skal skrive rapport.
8. Myndighetskrav bør også kunne stilles til privat sektor når de samfunnsmessige gevinstene er store. Elektronisk faktura er nå obligatorisk for staten, snart for kommunene. Fra 1. januar 2016 bør myndighetene kunne stille krav om elektronisk faktura for hele næringslivet, gjerne etter samme modell som i Danmark.
9. Gi alle kommuner og etater sikker og fri tilgang på felleskomponentene som et ledd i å sikre felles digital plattform. Et slikt tiltak kan sees i sammenheng med "effektiviserings- og avbyråkratiseringsreformen" (flate, årlige driftskutt) som ligger inn i statsbudsjettet fra 2015. Kombinasjonen av innstramminger i driftsbudsjettet sammen med enkel og gratis tilgang til felles digitaliseringsplattform vil sammen gi et sterkt push for effektivisering.
10. Sterkere oppfølging av pågående, offentlige IKT-prosjekter. I stedet for innleide konsulenter i hvert enkelt prosjekt kunne staten hatt en fast gruppe av eksperter som arbeider aktivt ute i de statlige IKT-prosjektene for å ivareta statens helhetlige interesser. De kan bidra til verdifull gjenbruk, påpeke standardiseringsløsninger, sikre samhandling på tvers av forvaltningen og fremme bedre utveksling av data og

informasjon mellom forvaltning, innbyggere og næringsliv. En slik gruppe kan underlegges Finansdepartementet som en naturlig følge av dette departementets ansvar for kvalitetssikring, nytte- og kostnadsanalyser og effektiv ressursbruk.

Vi foreslår at Kommisjonen peker ut digitaliseringen/IKT som et hovedområde for Kommisjonen å arbeide med i neste fase. IKT-Norge er til disposisjon dersom Kommisjonen ønsker utfyllende eller andre opplysninger innenfor IKT-området.

Med vennlig hilsen

Per Morten Hoff
Generalsekretær
IKT-Norge

Roger Schjerva
Sjeføkonom
IKT-Norge